

se namreč pokošena detelja na pol oveneti, potem naj se naloži na kup, naj se dobro stlači in s slamo zakrije. Detelja se spari, ter se začénja kaditi; pa kup naj se le pri miru pusti; v 6 ali 8 tednih se sme potem taka detelja že klásti, in jo živina nek prav rada jé. — Priporočale so se dalje kot zelena (presna) kerma še sočiva, tako n. p. grah, grahorica; dalje ajda, ogeršica, tudi bela gorušica. Zadnjič so se svetovale tudi še razne trave, ki se sejejo med deteljo, kar so tudi „Novice“ našim slovenskim gospodarjem že mnogokrat priporočevale. Te trave so zlasti za take kraje in zemljišča dobre, kjer se detelja sama preslabo obnaša.

(Dalje prih.)

XIX. splošni nemški učiteljski zbor.

Po poglobitviših črticah spisal Fr. Govekar.

V torek 7. junija zvečer ob $\frac{1}{4}9$ je bilo predzborovanje; nadučitelj in okrajni šolski nadzornik Bobies iz Dunaja pozdravlja zbrane učitelje; potem predstavlja g. dr. Šulce-ta kot 21letnega sporočevalca pri splošnih nemških zborih. Dr. Šulce predlaga, da bi Bobiesa za predsednika predzboru izvolili, kar se tudi zgodi. Na to sporočevalec našteva, kaj naj bi se iz programa izpustilo, kaj pa naj se privzame za prihodnje tridnevno zborovanje. Vname se na to o tem živahna debata, ktere se je vdeleževalo več govornikov; na zadnje se zedinijo, ter določijo za prvi dan „semenišče učiteljsko“, drugi dan „verski nauk“ in za tretji dan pa „vprašanje o ženski izobraženosti“ in o „prevrnavi splošnega nemškega učiteljskega društva“.

Na to je bil za prvega predsednika splošnemu zboru enoglasno izvoljen Teodor Hoffmann iz Hamburga, za drugega Bobies in za tretjega Bertelt iz Draždan.

Pervi občni zbor 8. junija začel se je s petjem, s prekrasnim 132. psalmom, ktereга so izvrstno izpeljevali pevci Šubertove družbe. Bobies potem v imenu krajnega odbora zbor pozdravlja. Dalje spodbuja k vzajemnemu delovanju na blagor mladine, ter pristavlja, da v tem obziru ni razlike ne to stran, ne uno stran Litave, ne to, ne uno stran Mene. Konečno še željo izreka, da bi sklepi tega posvetovanja koristili domu in šoli!

Dunajski župan dr. Felder pozdravlja učitelje v imenu dunajskega mesta. V daljšem svojem pozdravu pravi, da izobraževanje ljudstva in mladine ne ločijo deželne meje.

Dr. žl. Czeditik pozdravlja zbor v imenu vlade. Omenja prenarredbe, ktere je avstrijska vlada na šolskem polju pričela; omenja skerbí presvitlega cesarja, vlade in deželnega zastopa za povzdigo ljudske omike. Dalje pravi, da bo vlada s paznim očesom opazovala delovanje tega zbora, ter da jej bodo njegovi sklepi velike važnosti.

Dr. K. Hoffer pozdravlja zbor v imenu nemškega društva; omenja naloge ljudske šole, rekši, da more ona mladino zrejati tako, da bođe kos veliki politični nalogi v prihodnosti.

Na to zbor poterdi volitev predzborovo, ter predsednik Hoffmann začnaja sejo s tem, da se naj prej zahvaljuje za zaupanje, ter željo izreka, da bi vladal ta zbor ravno tisti duh, kakor je vladal druge zборе.

Pervi govornik vodja Köhler iz Dunaja govori „o pomanjkljivosti in povzdigi nemške omike in njene naprave iz znanstvenega stališča“. Jedro tega govora je bilo, da naj na viših šolah na Nemškem napravijo učiteljsko stolico za skupno nemško izobraževališče.

Dr. Brüllov iz Berolina predlaga gledé učiteljskih semenišč: 1. učiteljska semenišča naj bodo po velikih mestih; 2. notranjost ali internat v semeniščih je nepotreben. To dokazuje in pravi med drugim, da v semenišču more se učitelj povzdigniti na toliko duševno stopinjo, da si potem sam more prisvojiti za važno ljudsko življenje potrebne izobraževalne pripomočke. Semenišče naj mu dá kal k znanstvenemu prizadevanju za vse življenje. Prevzetoval se potem ne bođe, kajti le bedaki se prevzetujejo. Semenišča pa morejo biti tudi za to po velikih mestih, ker si tukaj učenec zraven nauka za učiteljstvo tudi pridobuje splošne omike, kajti po velikih mestih se oživlja čustvo za umetnost, v velikih mestih najdejo učenci v zgodovinskih spominkih navod k preiskavanju zgodovine svoje domovine itd. Pa tudi družbena olika se po velikih mestih nahaja. Slepá pokorsčina, hlapčevstvo, nepoterpežljivost pa je sad internata. Le ta, ki je sam v resnici značajan, more v to odgojevati svoje učence. V znotranjih šolah (internatih) pa cvetě le ovajavstvo, hinavščina in svetohlinstvo.

Lederer iz Pešte podpira predlog Köhler-jev, pa zraven pristavlja, da naj se v semenišču učitelji tudi vadijo in napeljujejo duševne moči učencev poznovati; to se more pa le doseči, ako se vsakemu pripravniku izroči po enega učenca v izrejo, da more nad njim duševne moči opazovati, ter to za-se rabiti.

Profesor Šviker iz Pešte govori tudi zoper internat.

Eckhardt, profesor na Dunaju, podpira Köhlerjev predlog, ter pravi, da zadržek ljudske izobraženosti je umazano književstvo.

Lüben, vodja iz Brema, pravi, da pred vsem je naj važniša naloga, napraviti izgledna semenišča, in da naj se vodstvo semenišč izroča le takim možem, kateri so prosti bogoslovskih predsodkov, ter da vzorno podoba ljudske šole prinesó že seboj v semenišče.

Dr. Borneman iz Drazdan govori zoper Brüllov predlog, ter pravi, da Köhlerjev predlog naj se spoľnuje tam, kjer so pomočki in možje za to. Po njegovem mnenji se pa v manjših mestih poprej v družčino vpeljujejo učenci, nego po velikih mestih. Internat naj se pa ohrani v nižih razredih, v viših naj pa vlada prostost.

Dr. Pollok pobija predgovornika, ter podpira Köhlerjev in Brüllov predlog.

Neuman govori tudi zoper Bornemana, ter še pristavlja, da naj se zahteva za sprejem v semenišče drugi realni razred (peti razred avstrijskega realnega gimnazija).

Dr. Hermes, deklški učitelj v Berolinu, pravi, da je treba z dečki drugače ravnati, kakor z dekleti, zato naj se v semeniščih tudi o ženski pedagogiki podučuje. Semenišča naj se tedaj združujejo z deklškimi šolami.

Dr. Heinrich iz Prage predlaga, da naj se denar porabi rajši za štipendije, kakor pa za internat.

Obert, fajmošter iz Erdeljskega, se v obče vjema s predlogom Brüllovim, pravi, da pa vendar ni treba pozabiti, da je Diesterweg gojil značaje tudi v internatu.

Dr. Meier iz Lübene predlaga: 1. semenišča naj iščejo javnosti s programi, enako drugim spretnejim učilnicam, da jih obsodi pedagogična kritika, ktera so dobra ali slaba, bodisi da so ali v velikih ali v malih mestih; 2. da se učitelji in učiteljice morejo dostojno izobraževati, naj se jim dovoljuje potrebnega odpusta in potnine v denarjih; 3. vsaka šola naj se tako prestroji in vredi, da si skupno osobe odgaja za potrebo samo dovolj mladih učiteljev.

A. Petsch iz Berolina pripoveduje, da je pruski minister Bethman-Holweg pripoznal, da je vseh ljudske šole veči od univere, ter da se more ta od une učiti. Učitelj naj se posebno soznanja z družinskimi razmerami. Djanja je premalo, pedagogične umetnosti in izobraževanja pa da je na kupe.

Dr. Dittes, vodja na Dunaju, pravi, da za Köhlerjev predlog se bode le takrat oživel, kedar bode videl učilni načert učiteljske stolice. Da bi se pa internat brezozirno zavergel, se mu ne zdí dovolj dokazano. Da bi se pa učiteljska izobraževališča prenesla na vseučilišče, se mu pa od praktične strani ne zdí modro. Naj bolje bi bilo, da sledi dobri ljudski šoli šest razredno semenišče. Učiteljska semenišča pa naj se napravijo po večih mestih. Da se šolstvo boljša, potreba je, da se na naj prvem mestu ali na čelu šolstva kaj spremeni. Nesreča je, da je ministerstvo za uk in bogočastje združeno. Po večih državah naj bo ministerstvo za uk samostojno, po manjših pa naj se združuje z notranjim ministerstvom.

Sack iz Berolina predlaga, naj se koj sedaj izvoli 18 udov, kateri naj bi na podlagi govorov tretji dan zboru naznanili resolucijo gledé učiteljskega izobraževanja. Toda zoper ta predlog se je oglasilo več govornikov, in zato se je začelo precej glasovati, in bili so sprejeti ti le predlogi:

Švikerjev: „Imenovana semenišča in preparandije so neprimerne, nevarne in škodljive, zato naj se odpravijo“. Böhmov: „Nemško učiteljsko semenišče na podlagi splošne ljudske omike in izobraženosti je prava šola za národno pedagogiko“. — Kehrov in Brülllov: 1. „Za učiteljski stan so sposobni le taki učenci, kateri so terdnega zdravja, duševno dostojno zmogni, ter нравno dobro izrejeni, pa da so vstrezali dolžnostim ljudske šole; 2. z vsakim učiteljskim pripravljiscem naj bo združeno zgledno vredjeno semenišče, za to je pa potreba, da so taka po velikih mestih; 3. za mestne in ljudske šole različna semenišča so nepotrebna; 4. tisto semenišče je naj boljše, ktero učence naj bolj napeljuje k lastnemu daljnemu izobraževanju; 5. internat je za ljudske učitelje nepotrebna naprava“.

Ledererjev: 1. „Po semeniščih naj se naravoslovje bolj goji, kakor do sedaj; 2. vsak pripravnik naj se tudi na to napeljuje, da bo, kakor izrejuik na svojem mestu starišem duševen zdravnik, in kakor izvedenec v znanstvu človeške nature jim tudi olikan svetovalec“.

Kehrov predlog: „K višji omiki učiteljevi je potreba boljše plače, drugega nadzorstva in proste šole“.

Petschev: „Zbor naj opominja večja mesta, da naj napravljajo v duhu noveje pedagogike mestna semenišča“.

O Köhlerjevem predlogu se je dvakrat glasovalo, in je bil sprejet pri drugem glasovanji.

Dittes-ov predlog: „Ministerstvo za uk naj se popolnoma loči od ministertva za bogočastje, ter naj se napravi za uk ali samostojno ministerstvo, ali naj se pa združi z znotranjim ministerstvom“.

O pol treh popoldne je bil konec prvega zbora. (Dalje prih.)

Otroški vertec.

Kralj in kmetič.

(Svobodno poslovenjeno.)

Neki mogočni, pa ljudomili kralj je jezdaril enega dne mimo njive, na kateri je ravno postarani kmetič oral. „Oče! ali je to polje vaše?“, vpraša kralj kmetiča. „Ne, vaše veličanstvo!“ odgovori pohlevno kmetič, „obdelujem ga le za dnino“. „In koliko doboste plačila za svoj trud?“, vpraša kralj dalje. „Štiri desetice“, odgovori vprašani. Priprosto, nevstrašeno obnašanje kmetičevo je kralju všeč, torej še dalje z njim goričava: „Kako nek potrosite vi te štiri desetice? Kmetič se malo za ušesmi popraska, potem pa pravi: „Kako jih neki potrosim? Ena desetica je za me in za mojo ženko za živež; z drugo plačujem svoje dolgove; tretjo vložim na obresti, in zadnjo dam vbogaime“. Kralju je bil ta odgovor nerazumljiv, torej reče kmetiču, naj mu te potroške bolj natančno razloži. Kmetič tako-le pripoveduje: „Kar se tiče prve desetice moj odgovor ne potrebuje razjasnila. Kar zadeva drugo desetico, s katero dolgove plačujem, je pa tako-le: Imam domá še žive stariše, ki so zavoljo velike starosti že za vsako delo nezmožni; ker so pa oni v moji mladosti za mene tako lepo skerbili in me preživili, je pač več ko prav, da jim sedaj plačujem, kar sem kdaj od njih dobil. V to tedaj potrosim drugo desetico. — Tretjo dajem na obresti s tem, ker jo potrosim za dobro odgojitev svojih dveh otrok, o katerih upam, da bosta tudi ona mene na starost lepo preskerbovala, ko ne